ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԼՐԱԳԻՐ

ԿԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Բոխանորդութեան տարեգրութիւնը ընդունվում է թիւիքիայի մէջ Հրատարակչատան տեղ, և գրասենեակ Պարոն Ալեքս Լինճիանցի գրատան քէջ, իսկ ուրիշ տաղաւներում Պատուելի Հոգեւոր տեղ։

Լրագիրը շաբաթը մէկ անգամ կը հրատարակուի ամէն շաբաթ օր, և տարեկան գինն է մէկ հարիւր ղուրուշ և ուղարկելու համար տաղաւնէրը։

ԱՌԱՔԻՆ

Ով որ ուզենայ վաճառականաց կամ ուրիշ գործի վերաբերեալ յայտարարութիւն տպել լրագրիս մէջ, տալին 4 տառի համար կը վճարվի 1 կոպեկ արծաթ։

ՏԱՐԻ

ՀԱՄԱՐ 31 ՕԳՈՍՏՈՍԻ 2 1858 ՄԱՅԻ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՐԻՐԵՐ։

Լրագրիս 29 համարումն հրատարակեցինք, թէ Գիւզելհիսարի Տիեառն Թեոդորոս Վասիլեան Ընկերութիւնն (Օբշեստվօ Սելսկագօ Խօզյայստվա) բերել է տուել խաղողի վերայ ծծումբ շաղատլոյ համար գործիք, որ նման հիւանդութեան առաջը բռնի, այժմ կրկին յայտնում է ամենին, թէ որովհետև Ընկերութեան տունը հեռու է քաղաքի միջնից, այս պատճառաւ յիշեալ գործիքն կը ծախուին և Ընկերութեան գանձատեղ Վլղեժսկիյ Ազաւոր Շմիդտի մօտ նորա յատուկ տանը ապահովում, որ և կարելի է գնել հենց ծծումբի վաճառն ևս։ Իւրաքանչիւր գործիքի գինն է եօթանասուն կոպ։

Շաբաթ. Ընդառաջ յունիսի 25 ին յետ կէսօրուայ վեց ժամին այս քաղաքումս եկաւ յորդահոս անձրև, որ 5 ժամից աւելի չքաշեց, և սաստիկ մեծամեծ հեղեղներով պատճառ դառաւ, որք քանդեցին և տարան կայից հետ՝ի միասին մի քանի փոքր բազաքական շէնուածք։ Այս ջրհեղեղս վնաս տուաւ մինչ՝ի 6 հազար մանեթի արծաթի, Ըստ քանկութեան երևելի պատուանուն բնակչաց տեղւոյն բայուելցուս առարգութիւն, որ օգնութիւն անեն այն վնաս քաշածներին, որ մխիթարի վերայ աւելի հարկաւորութիւն ունին։

Տուրքատուութեան ընկոյզ։

Յայսկոյս Կուլհանեան Ճահանդին մաքրատանց և մաքրատանց (կարտոֆէլ ու տամճոյ) և Պուխամ — զնելոյն հաշանդի Աբդուլեմիս էֆէնդին (տանտիրոջ) 1858 թուի ապրիլի ամսուն։

Բերուած է շաքար 34,611 ման. 15 կոպ. բամպակ 175,027 ման. 66 կապեկի. հում ապրշում 6,096 մանեթի. ապրշումեղէն գործուածք 35,940 մանեթի, 55 կոպ. բրդեղէն 9,370 մանեթի. մրդեղինք 46,640 ման, 85 կոպ. նաւթ գեղջկից 10,413 ման. տան փոխուկ կահ ու կարասիք 9,555 ման. 50 կոպ. զանազան տաւար 38,625 ման. 50 կոպ. ուրիշ ապրանք 66,982 ման. 4 կոպ. քարտի գումարն է 45,565 ման. 36 կոպ. Դուրս է տարուած հում ապրշում 58,270 ման. կնշի և կաշեղէն բաներ 10,569 ման. ձուղայ (լծղելլալա) 20,985 ման. հրահանելիք և հրահանելուց շինք 7,675 ման. 50 կոպ. ապրշումեղէն գործուածք 3,691 ման. 50 կոպ. ուրիշ ապրանք 46,268 ման. 75 կոպ. դուրս տարածների գումարն է 147,457 ման. 75 կոպ. Իւրայական և սիսական ապրանաց բաժ մանել է 37,319 ման. 50 կոպ. 3 չեռ փող է տուն եկել 2,548 ման. 40 կոպ. Դուրս է գնացել 193,220 ման. 5 կոպ։

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ։

Թագաւորական Խորհրդարանն Օրինաց Դիտողաւանութեան և ընդհանուր գումարմանն մէջ քննելով նեռքին գործոց Ալախարսի առաջարկութիւնը Թագուն բնաց ապրանքների գործոց ընթացքի կարգի մասին. որոց տեղերը չէին յայտնի. Համաձայն Ալախարսի եղակացութեան՝ լուր կարծիքը տալով վճռեց Պաքսատանց կանոնադրութեան 1453, 1456 և 1457 յօդուածքն (կոդեքս Օբլոն. Հատ. Ը.) փոխել, բացատրելով նրանց այս հետևեալ կերպով՝ 1455 յօդ. Լինի մաքսատանը ներկայացրել են այնպիսի ապրանք, որոց տեղերն չեն յայտնի, յայնժամ Պաքսատունը պարտաւոր է քաղաքական կամ հանդպական պօլիցիային զրել՝ որ քննութիւն անի

Անբաստանիկը նշանակած դեպուտատի առաջին, որ ապրանքի տիրջը գտանի. Եթան գանելուց յետոյ՝ նշանից առ գանք առնելու ապահովություն համար, և էն մասին, իմ օրին չի կտրդ սահմանումը բայց Թաղած ապրանքը նորին, կամ օրին չծ չէ օգտուելիւն արել ապրանք փախ-ցրնելուն։ Ծանոթություն։ Ա. յս կանոնը չէ տարածվում օտար երկիրների ապրանքի գործքերի վերայ, որը բռնել են սահմանական դեմ վերց առանց անհրաժեշտության (Անք-ատ. կանոն. 1456 յօգ.) յօգ. 1456։ Ա. յս գործ-քերի ընթացքի վերայ հանգամ Թիւն ունենալ այն ամ գիտ-քերում, ուր որ այդ հարկաւոր երևայ, կարգվում է գա-ւառական իշխանութեան կողմանէ քան ժամանակաւոր կառավարութեանց անձից և գործոց և յօգ. 1457։ Ա-ռաջին առարկութ յետոյ պարզեցան յետ ինչ-գրկէ քննութենը ուղղակի իրանից՝ այն դատարանը՝ ուր որ հարկն է, որ գործը քննուն և յանցաւոր դատուն օրէնքով, այս մասին պիտոր է նշմարանդ Անբաստա-նը իմանալու ատեն։ Ինչ որ վերահասութեամբ յայտնի է նիլ։ Առաջին առարկանի դատարանաց վճիռքն արդել-ուած տպագրքի գործոց մասին, որը առաջարկուած են եղել այս դատարանաց կարգական վճռահատութեանն՝ կա-տարելոյն առած իմաց են տալու տեղական Անբաստա-ներին և թե ուր այն վճռից հետ չանձայնին, են ժամանակ վճիռներն անյապաղ կրկատարուին։ Այս թե չ գործը կատարելու երկրորդ ատենի դատարանի վերահսկին քննութեանն։ ՆԱՄԻՆ ԿԱՅԵՐՈՒԱՆ ՄԵԾԱՊԱՏԻՒՆ Թագաւորական Խորհրդարանի քնդհանուր Գումարման մէջ հետևեալ կարգիքը Բարձ-բագոյն բարեհաճեցաւ հաստատել և հրամայեց որ կա-տարուին։

Ընդ բացման այժմ կանոնաւոր ընթացից շարու-նակաց Առաջին Ընկերութեան շահնատութեան և տուր-և առութեան միջ՝ Տքուլիսի և Իրմիր տեսանելեաց, որ կարելի է ընդունել՝ ի փոշան յիշեալ շրջնատաց հետ պղեկլու համար հաստատուն նամակներ Տքուլիսի և Իրմիր տեսանելիք։ Ա. յս ընդ հաստատութեանը խնայու մի տալով՝ փոշաների կառավարութեան (գնպատասխանուն այս են յայտնի է անում՝ որ Տքուլիսի և Իրմիր նամակներ պղեկլու համար Այսերութեան նեղքին քաղաքներին ամէն մի լաստ համար կառնուի 40 կոպ. իսկ այն Թղթերի հա-մար՝ որը տասվում են փոշար Օգնեցուցմը, Ներգու-կալեցումը և այլ տեղերում, որոց միջ մտնում են շա-գինուածքն Առաջին Ընկերութեանն, տանջվում է մին լո-սին 30 կոպեկ։ Ա յսպիսի գին կվճարուն և այն նամա-կաց համար՝ որը կտարցուին Տքուլիսկինից և Իրմիրցը։

ՎՃԱՌՈՒԹԻՆ ԿԱՅԵՑ։

1, Հաստատուց Խնամատարութեան Օգնական կազ-մին Պրեմիայն յայտնում է թե իրան արտոնուած տուն-ը, որ միջ վերադրել կոչ այժմ Թիֆլիզում Քաղաքական Իւրաքանչյուր, որ է Թիֆլիզ քաղաքի 1 մասնաւոր մի, որ գտնում է երիս քսանից վերայ Պ Եկեղեցիով հեկ և Խանութ ըստ վճռոյ ՆԱՄԻՆ ԿԱՅԵՐՈՒԱՆ ԿԱՆ Մեծ Թեան Տեղակալին Կոմիտատ, Իւրաքան-նչի անդամութեան պատճառաւ՝ ի չինութեան մնացած անձին, նշանակած է Հրապարակական վաճառուած նմա պատկանող անշարժ անասնական և այլ կարգ ա-կարտեաց չինուածովքն նաև նրան տակն էլած դեռանալիս։ Ա. յս տան ծախքի դնահատութեան պետք է լինի Օ. ախտ-կազանի Պրեկտալ Ընտանեաց Եկամ Ներգ Անպատեմբեր ամսոյ 1 ին օրինապրեալ պերեստաժկուին երեք օրից յետոյ։ Ո-ք ցանկանում են գնել նշանակեալ տունն կարեն անանուն պլանը, յուցակը և ծախքի պայմանն նորա Պրեկտալ-ում։

2, Ի հետևութեան առաջադրու Թեան Երևանա Գա-ւառական Կառավարութեան ի 19 էն յունիսի 1858 թ. մի № 4985 Օրդու բազա. նահանգական կառավար-Թիւնն նշանակել է իւր առանձին տոմսի չնն օգուտով այդ առի իւր օրինապրեալ յետ երեք օրից պերեստրժ-կուին, վանն վաճառելոյ Օրդու բազա. նահանգի Գևերնո դեղապի Հասան խան—բեգ—Կատամ խան բեգ օղլին պատկանող փոքր այդին մղտարեր ծառերով, դնահա-տեալ 40 ռուբլի արծաթի վանն Հատուցանելոյ 6 թուման և 9 տահարկան, որը պարտ է նա Գյուլեսոյ Հայոց Լուսաւորչեան վանքին։ Իվ որը ցանկանում են գնել յիշեալ այդին, պարտին նշանակեալ ժիջոցին յայտ-նել Օրդու բազա. նահանգական կառավարութեան ա-տենառին։

3, Թիֆլիզում Գաւառական կառավարութեանն Գոր-ոյ նահանգական դատարանում հրապարակաւ աճուրդ ծախք դրուելի Իւան Վասիլևսկի տունը և 5 հրապարքն, որը են Գոր-ոյ մէջ և գին են արած 1000 մանեթ։

4, Նոյն կառավարութեանն նոյն դատարանի մէջ պիտի հրապարակաւ ծախք անկանչեան ձորա Գորիցի Ալիխա Գատաղձի տան և մին օրթան վաքելուհուն, որ գին է արած 500 մանեթ։ Պահանջու ժամանակն է գալոց սեպտեմբերի 3, առաւօտու 11 ժամին։

5, Գործեալ նոյն կառավարութեանն հրապարա-կաւ պիտի ծախք Թիֆլիսու ս. Աշտակի Գատարանի մէջ Թիֆլիսեցի Մելքո Գևանդովի տունը, որ է Թիֆլիսում և գին է արած 30 մանեթ։ Ծախ-ք վաճառն է նոյն սեպտեմբերի 9 առաւօտուն 11 ժամին։

6, Հաստատեալ Խնամակալու Թեան Օգնական կազ-մին Պրեկտալին այս տարի սեպտ. 11 էն պետք է ծախ-ուին քաղաքացի Թումանով Արքեմանովի, Անտոնի կին Անրիա Յակովլեվ և Յոան Թեան Լչեվազարովի անունք, որք են Թիֆլիսում 1 և 2 մասնաց։

7, Թիֆլիսու և Սղնախու Նահանգական գատա-րանում պետք է լինի սեպտ. 11 էն պիտի ծախուին Անեռազ Ալեքսան-դրը Պաշնաձէի, Օգոստիա Գրիգորեզէի, Ալեքսանդր Պաշնաձէի և Ընտանեական Պետրոսեանց տների շինուած տեղերն, որը են Թիֆլիսու և Սղնախու Նահանգներում։

8, Թիֆլիզում Գաւառական կառավարութեան հրամանով Թիֆլիսու և Սղնախու Նահանգական Գա-տարանում պիտի ծախք դրուի սեպտ. 11 էն առաւօ-տու ժամու 11 Գևօրգի Գանդիևսկի այդին, որ գին է արած 320 մանեթ։

9, Նոյն կառավարութեան հրամանով Թիֆլիսու Նահանգական Գատարանը գալոց սեպտեմբերի 10 էն առաւօտու ժամու 11 էն պետք է ծախի 3 օրից յետոյ

պերճաշուքով Վրիտտոսի տաքը գերեզմանի Կրատաղեմի վանուց Հոգու հանգուցեալ Վիտեոսի առանց գեռևի այդ մասամբ, և կարտոնեալով, նպատակս քարուկրկ հին անալ (այն է 2 դարբասներով), որ է Թիվիլլոս նահանգի Մոնտանա գեղումը և գին է ոսկի 505 մանկեմ։

ՏՕՐԹԵՐ ՈՒ ՊՕՊՐԱՏՆԵՐ։

1, Դարբանդու Վատտակն Դատարանումը այս օգոստոս ամսոյ 28 ին պակաս է պօղբատով արբուկ Վատեայ քաղաքի տաւար և ոչխար մորթելոյ քաղաքական բաժը, որպ վաճառն է 1859 Թուականին մինչ՝ 1861 Թուականի յունվարի 1։

2, Կայն Դարբանտու Կառավարութիւնն նայն դատարանումն օգոստոսի 8 ին պօղբատով է տալի Դարբանտու զանթարի հարկը 1859 Թուականի յունվարի մեկին մինչ՝ 186_ Թուականի յունվարի մինը։

Օգոստ. Ա էջաս. № 24։

ՄՐՏՈՒԹՒՆ ԼՈՒՐԵՐ։

Հնդկաստանի Կալկիոյ քաղաքն եկիւղ տակ է ձգել խռովարարոյ բանակը 25000 մարդկանցով, ընդ իշխանութեամբ Լուդի Լադուհոյն։ Ընդդիմացող այս քաղաքի բերդապահ զօրքն պահպանելու հիւանդութեան պատճառաւ միայն 2000 մարդ։ Օձիք Ալինգը ապատնամէ կարել հաղորդակցութիւնը Լօնդրեի հետ։ Բայց ել են երկիղալի դառնութիւնը և շատ տեղեր բորբոքել են ապստամբութիւնը, ի մէջ այլոց Կադպուրում։

Ամիսէ առացեալ լուր, թէ ոչ Լօրդն Կիմբերլեյ կղզիս արտաքին հարցմունքը վճռելու համար, լաւ չէր արդեօք դարմանել Կալկիոյ և հետևել Լուդի Լադուհոյին։ Ընդդէմ զօրաց Կօրպատրիկ գնացել և արդէն Ալահաբադի վրայ, որպէս զի Լադուին այլ յառաջ դնալը, եթէ այն վճռած։ Կխոհեմամէ են նաև, որ խռովարարները չյարձակուին Մորադաբադի վրայ։ Այս կը ծագեցնէը այն ժամանակը ընդհանրական ապստամբութ։ Դէպքի Լադուհոյի պրոտեստին մէկը հրատարակուած է, թէ Հնդկաց առաջնորդները կամենում են մանել Ֆրանսայի հովանաւորութեան ներքոյ։

Կողմնակիցն նման 50 ծառայութեանէ արձակուած օձիքէզբ Հնդկաստան բանակին։ Ուրիշ շատերն էլ թողնում են ծառայութիւնը զանազան պատճառներով։ Ընդդէմ բանակին սկսել է հալածել ներքին ձիւն։ Անկ քանի ամսէջ յետոյ նա կրկնայ սկսան լռելի վրայ։

Սկը Լօրդն Կամբել անյաջողութեան պատահեցաւ փոխարարութեան, նա ապստամբ էր օգնականութեան, որ պէս զի զօրս դայ նորէ տեղէջ։ Թնդանօթն ամէն տեղ շատ է և համարձակ։ Լարա ձևերը հարստութեամբ են շինած։ Ընդառաջ սակ ժամանակը սկսեց ներգործել յարձակմամբ։ Օձիք Ալինդ երկիւղ զգեց Լենգալամբ, Լան Լահարադը և Ղնդա Այիր երեքին հզօրաւորէն Ղնեցրալ Պոժանին։

Ալահաբադ (Հնդուստանին) քան վերջին տարեվերջ Ղնդկացը զաշնակից ծառայութիւնը վճռելին շարունակել պատերազմական ներգործութիւնը մինչև փետրվարը և շինում են Շանդայում ամրոց նաւահանգիստ, այդպէս զի նրանցով բարձրանան Պէշաւ գետի վրայ, այ ջանացքով միանում է Ալահաբադի մայրաքաղաքի հետ։ — Կանոնաւորը սիրում խռովութիւն և բնակիչքը հանգիստ են Լերազացողը ենշանութեամբ։

Սծուցա գտանվում է կառավարել անիշխանութեան մէջ։ Պէլայան քաղաքը պաշարել են Հոգատանցիք, որ կրակ են տալ շատ տեղը, ապահովել բաղը բնակչաց։

Ալյոշ. № 26։

ՕՐՆԱՎՈՐ ԼՈՒՐԵՐ։

Վօկտոր Ալեմիտը հրատարակում է գերմանացոց կառավարութիւնը, որ նորա ամենայն կարիքն հնարքներով պահպանին կղզեաց կողը, որք գտնվում են Վերմանիոյ հիւսիսային ափներում։ Նա առաջ է բերում պատմութեան ապացուցութիւնը, թէ որպիսի զարհուրելի տիրանութիւնը որին ծովերի ազիկածութիւնն և մրրիկքն կղզիներուն վրայ, և նախապատրաստում է, թէ այն կղզիներին շատ ժամանակի մէջ կրկին կոչ ծովը։

Կոչին մրրիկներ, որոց մէջ կորան հազարաւոր մարդիկ։ Դժուար է հաւատալ սրան, բայց քան գժրազդութեան Ճշմարիտ է, որ մէկ գիշեր 12 հոկտեմբերի 1634 ամի կորան 15,000 բնակիչք այդ կղզիներուն մէջ։ Դէ ինչ որ միանգամ եղաւ, կարելի է կրկին պատահի և առաջնորդանիկ առիլ առաջի, նա առաւել որ առաքինութիւնը Տիվոյ և Ալեսաիւի գետերի մէջ բոլորը լցնում է լոյն Ալեմիտի գիտութեամբ։ Կարծիք կայ, որ այժմեան տատանումն դարու կրկին հիւսիսային ծովի մրրիկներուն կրճատման առիլ վառնգաւոր ընթացք։

Ընդառաջ հարկաւոր է բարձրացնել հիւսիսային ծովի ափներքը, և ոչնչան կարելի է շատ։ որովհետև յամին տարի վառնգը աւելանում է։ Ալ որ չի առեւտել մրրիկ ծովի վրայ, նա պէտք է յիշէ, թէ 860 Թուին մրրիկը լցրեց Իհլին գետի բերանը Լէյդենի մոտ աւազով։ Ալ գետ քանի գեղեր այն տեղ կորան։ 1014 և 1099 Թուականի և նորա շրջակայքը շատ գեղեր, և հազար մարդկանց հետ կորան։ 1016 ին հիմնական Լոպ գետի և Ալհլը գետերի մէջ տեղ ոչնչացել է մեծ տարածութիւն գետին։ 1219 Թուին հեղեղից մեծացաւ Լոպ գետը և նոյն օրը ոչնչացան շատ գեղեր։ 1205 և 1230 տարիքներուն մէջ Ալ Լիմինգենը եր կղզի — Հարատ Բօնդօզը հիւսիսային Ֆրիսլանդացիք եօթն տան հետ մին գիշեր լեռնգաւեցաւ ծովի մէջ։ 1240 Թուին Ծննդեան օրը՝ կորան 55 գեղ, մէկ վաղը քաղաք և տեղի 20 վանքեր և քաղաքից դուրը տներ։ 14 դեկտեմբերի 1287 Թուին Ֆրիսլանդացոց ափներքուն կորան մրրիկի մէջ 80,000 մարդիկ։ 1300 Թուին հեղեղի ժամանակը միայ Հէյդելե-

ռանդ կղզւոմը միայն երկու եկեղեցի։ 1362 Թուին հիւանդային Ֆլիմըսանդաումն խեղդուեցան 30 տուն բոլոր ըընակիչներով և եկեղեցիով։ 1412 Թուին հեղձլի ժամանակը բարձրացաւ Խիսթօտիկի ծովածոյը, քանդուեցան 72 գեղը հարաւային Հօլանդիոմն և խեղդուեցան մինչ 100,000 մարդիկ։ Ունծ հեղեղով 2 նոյեմբերի 1532 Թուին լցուեցաւ բոլոր Ֆլիսանդիլէն։ Բոլոր հիւսիսային Ռվվլանդն կանդնած կը ջրի տակը, իսկ հարաւային Ռվվլանդումն խեղդուեցաւ բոլոր արևելեան մասն երեք քառորդ եւ հետը։ Յօսդեկնի եկեղեցին կանդնած կը երեք սանաչափ ջրոմը և Իսվինակի վաղցամը պատմէին ծովի ձկներ։ 1570 Թուին կրկին պատահեցաւ մեծ հեղեղ և բոլոր Ձանտպալհները Ռվվլիի և Իւտլանդիի միջ կորիլ կէին, և խեղդվեցան մինչ 400,000 մարդ։ Դեկտեմբ 12 հոկտեմբերի 1634 Թուին, սաստիկ մրրկի ժամանակը բոլոր բարձր շէնքերը Ճեղքուեցան։ Սարանդ կղզին պատառուեցաւ չորս մասը, բոլոր հիւսիսային Ֆրիսանդն քանդուեցաւ և կորան 15000 մարդիկ և 50,000 անասուններ։ 1717 Թուին մրրիկը շարունակեցաւ երեք օր և աւերեց հիւսիսային ափունքն Ֆրիսանդիոյ։ Դորտրեխտ, Լեյդ և Ա Նիկիի նահանգաց, արևելեան և արևմտեան Հօլանդիոյ, այն ժամանակը կորան մէկ քանի հարիր մարդիկ։

Նախաստ. № 26։

Ընդդէմ։ Ի մէջ ազգաց առաջնութեան կանոնների դրութիւնը գտնեմ ես յայտնի վանդակներ։ Ի նմին գետ ջուրը լուսաբանին ուսայել է, և նորա գարշահոտ քամին զառամեցուցանէ մարդ ժամանակին։ Մինչ կողմանէ վախճանում են և տաք անձրևներից, որք գալիս են փոթորկիներով, ու յաճախ երբեմն պատճառում են ժանտախտ։ Մէն հարուստ մարդիկ փախչում են քաղաքէն, յիշելով ահը մեծ ժանտախտին 1660 Թուին պատահած։ Նկերին պալատի անդամներէն չմնաց ոչ մէկը և չորս հարիւր, և նրանք էլ երկոյեան ժամանակը դէսուդէն են դնում, որ աւելի մաքուր օդ ծծեն։

Խոսվնա։ Սարդինիոյ Սենատն յատնեակալ Թեան 22 (10) յունիսի առաւելութեամբ 41 ձայներով լնդդէմ 12, հաստատեց օրէնք՝ որ Կառավարութեանն լիակատար իշխանութիւն է տալիս 40 միլիոն փող վախ առնելու։

1 յուլիսի (19 յունիսի) ոգտուում են 10 ուրիներ Նկերն Կոնգրեսեան մեծ իշխանութիւն Նկենէ Պատրաստելին։ Ի քաղքն Օվիեդո յայտնում է կապակցութիւնը Թագուհի տան և Թուրինու վանահայրութեան պանդարանի հետ վախ առնելու համար 40 միլիոն։

Сынъ отеч. № 26։

ՈՒՆԵՑՏԻ ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ

ՀՈՐՍ ԵՂԱՆԱԿԱՑ. ՏԱՐՈՑ

Յարձակ Աղրաճային գործոց և նախկինոմանեաց։

Մէկ ընդհանրական Թագաւորութեան մէջ կային տասն երկու զօրապետք, ամէն մէկը ունէր 30 կամ 31 մարդ իրան ապրուստին, բայց ներսինց մէջ չունեցողք սէր և միաբանութիւն միշտ իրար հետ կռիւ էին, և յոյն ատելութեան հետևութիւնը, որ Թագաւորութիւնը չորս բաժին արին, և ամէն մէկ բաժինն էլ չհաւատալով միմեանց՝ կարգեցին երանց վրայ չորս զննողներ, որոց անուանքն էին Զմեռն, Գարուն, Ամառն և Աշուն։

Տասն երիս կառավարիչքը կարծում էին Թէ երանց զօրքով հանդուգն Թագաւորութեան մէջ պիտի միտն չորս իշխանութ կառավարութեան նեղքը, բայց ընդ հակառակն պատահեցաւ, որովհետև այն չորս իշխանքն միմեանց հետ հակառակ շարժելով մաքուռ դրել էին միապետական իշխանութիւն հաստատել, և երանցից մէկն լինի ընդհանրական զլուխ, վասն որոյ երբոր հետ միշտ կռվում էին, և միմեանցից յաղթվում, ուստի գաշն հաստատեցին իրանց միջ, որ ամէն մէկը երեք ամիս իշխէ ինքնագլուխ, բայց այս բանով միկիզնկու խորում էին, ըստ որում առանց պատերազմի չէին հեռանում իշխանութենէն, երբ որ ժամանակն լրանալու մօտ էր։

Երանց միջ որովհետև ծեր իշխանն Զմեռն էր, վասն որոյ սա սկսաւ ամենից առաջ կառավարել Թագաւորութիւնը։ Երկրէն երան ծննդոց հետ սեռնելով սրա ծերութիւնն ստացում էր զանել սրանից առնել օգուտ իւրեան, քան մէկ միւս երկրէն, որք երիտասարդներ էին, բայց այս յոյսը մնաց անկատար, որովհետև այս իշխանի մօտ երբ երկիրն դնաց տեսութիւն անելու, մէկ ուրիշ կերպ տեսաւ նրա դէմքն և զարհուրեցաւ, ինչ որ կարծում էր՝ այնպես չէր, յոյսը կտրվեցաւ, երկու աչքը նոր բացաւ և սկսաւ մտիկ տալ, տեսաւ՝ որ գլխին մէկ հատ մազ չկայր, միրուքին տասուկի կտրատանք են կախատած, հագուստն էր մաղերից և ըրդերից, տան մէջը կրակն վառած, առներին տաք կօշիկ հագած, բերանէն տաք քամի էր փչում, ինչ բանի ձեռք էր տալիս տասուկ էր դառնում. Թևակատ տաք հագուստ ունէր, գլխ կամիսանում էր ցրտէն, պատերական շրջերը գլուխ, գաստկն ձնով ապխատկացած, հրամանն էր տալիս ամպերին, որ մարդ պատանեան անձրևի տեղ ձիւն Թափեն, հիւսիսէն հրամայում էր, որ անպակ հովի փոխանակ տաք քամիք փչէ, և այնչափ բարձրացան որա անվոյշմտանք գործքերը, որ քանի քանի մարդիկ ձանապարհների վրայ խեղդում էր, և քանիսի ձեռք ու ոտքը ցրտատաք էր անում, որք յետոյ ինչ բանի պետք չէին գալիս, և պատճ վատահիներն տալիս էին բժշկի և գերի։ Այս ամէն ոչինչ ծագիկ չէր համարձակում դլուխ բարձրացնել, այլ հողի և ձնի տերքոյ մնային ծածկատած։

Այս իշխանս ունէր չորս դահիճ, Ռաբ, Յուրա, Ձիւն և Սառոյց, ուրեմն ամ պիտի պատերը այսպիսի իշխանիցն գանել գեղ ու ձոր կամ լառութիւն և օդ նութիւն։

Յանկարծակի երան անիրաւ կամքն առաջ տանել, և բռնատր իշխանութիւնն տարածել բոլոր աշխարհքի վրայ և լինիլ միահեծան Թագաւոր, սկսեց առաջ երկրի օգնականի հետ կռուիլ, որոյ անունն էր Աբեգան, և նրա տարութիւնն քիչ քիչ պակասացնել։ Յետոյ իրան չորս զօրապետների ձեռքով բոլոր աշխարհքի վրայ չութիւնն կարեց, և ինչպէս այն ահագին լեռները, ո-

բոց դլուխներն երկինքն էին հասած և իրանց տեղվվե-
լա օրէն երիտասարդք էին, և ուրախանում լինչպէս ա-
ռոյգ տղայ, սպիտակացրեց և ծերացրեց ձնով, իսկ դաշ-
տերը, անտառները և այդիքը՝ որք ծաղիկներով լիքն էին
և անոյշ հոտով զմայլացնում էին և ուրախացնում ամէն
մեռնօղների սիրտը, ձնով լցրեց և վայելչալինելն դրկից,
իսկ Խոսքն միւս կողմն անխնայ փչելով իւր զառն շունչ
չքացրեց ծառերին, որք իրանց կանաչ տերևներով ա-
րեգակի շաքին պահպանում էին կենդանեացն և պտուղ-
ներով լցացնում էին, երբ որ աշխարհքին դյեց իրան
ձեռքն ներքոյ, սկսեց ապա մորթուն էլ ներքը լծել և
ի՞նչպէս, տղամարդն Աստուածորդին գալով իւր տան
յանկարծ գահիճ Խոսքն պատահում է Աստուածհոյն,
փչում է իւր սառնիկ բամին լեռներին դլխին, ձիւնը
չաւաքելով ամում է Աստուածհոյդի դլխին և խեղդում.
քանիսի ոտքն ու ձեռքն է վչացնում. քանիսն էլ լեռ-
ներին վիշերքով անց կենալու ժամանակին ոտքերը վրէ-
ջում է և պատռում, վողջոյներն, անցուդարձի Աստա-
պարհներն ձնով ու ցեխով լցված են՝ հիւսիսն սառը քա-
մին փչելով մարդոյ բերանին Աբէլ տէղ սառույց է վեր
բնիում դեռևի վրայ։ Հարուստն Լեկպեա մաղերին է
Հաղնում և տունն տաքացնում, բայց ցրտի Աստղերն
յետ չէ մնում, և միշտ գանդատվում է նրանից, իսկ ո-
ղորմելի անտունը, աղքատը՝ որոյ երեսի գոյնն ցրտա-
լինելն ծիրանացած, ոսքն բորիկ, լսվելինն ծակ, տան պատերն
ծակված, որ սրածայրը դանակի պես ցուրտ բամին ծա-
կում է, կարատում է խեղճի երևան, վայտ չունէ, ան-
ձող չունէ, ջերմուն վառ չկայ, ջվալումն էլ ալեւր, սպը-
սվելին ձեռքերը կամ բերանին դրած փչելով կամ կնկա-
ցած մարդու պես որսին խաչած դուրս դալու տանիցին,
որ մի եկող շահի աշխատէ ընտանեաց կառավարելու
Համար, իսկ դեղջիքը՝ տարին լինի ամէն աշխատելով
նաեւէ են Աստուածն իշխանութեան ժամանակը տան մէջ
կրակի չորս կողմով, ձիւնը կսկեղ է դուռն և պղպջվելին
վառոտակածը նստած ուտում է, վանահայրանոցն որ մին-
չի այն ժամանակ ուրախալենով նստ էին նստում, և
ծովի երևոյն մեզ էին գալիս խնդալով, այժմ ամէնքն
էլ ցնացել են օտարութեան մէջ, վտիտնալով նստ նըս-
տելեն, որ չը կարծանվի, և իրանք ու իրանց բոլոր ունելիքն
չքաչեղանան, ըստ որում Խոսք գահիճն փչելով ծովի մէջ
կառավարին է դրել, ալեքներըը վերվրալով լեռներին պես
են բարձրանում, և ինչպես պղինձ կրակի վրայ եռ է դա-
լի և տաղին չամնքը ափերըրին Աբէլ պես է խփում։

Ա. յս իշխանի անդթութիւնը նոր նոր պատիժ ու
պատուհաս է հնարում, պետերի երեսն սառույցով բըռ-
նելով է, կամ աղբիւրների ջերն սառելին. աղբիւրի դե-
պղին այս դործս էլ է դիմանում, բայց սառաբի և ոչ
խոսի քաղցրութեանն ի՞նչպէս համբերի։ Ձիւնը շատ,
ցուրտը կատաղի, որ մարդոյ երեսը կրակի պես այրում է
և բաբը անատանելի, դարմանը վիրջացած, ընկերէ բարեկ
ոսոյ անատաբ մէջ, և Տուռերի փականք Հնդնեբդեն է
կարատում և տատարին ուտացնում։ Հարցրեք հիմիկ,
Թէ հերիք է դալս Թէ ոչ, շատերը տատահում են քաղ-
ցածութենէն, իսկ սրտմտելի ոչխարներն կէսն չէ մնում,
և նրա ծնանդեան մեծ մասն հասնելուն Թէ ոչնչանում է։
Ա՛սն որոյ Հոգեհատելոյ դանդատ են անում Ա՛ստ-

ծուն խրատոյ լաւ օրերն չիշելով։

Դևս խեղճ եղիներն լուծը ուսին
Հրամ ու քրտինքը երևին
Աշակերին, ախօսքին
Օրերիը յուսատ կալ ու կսկին։
Ալ պճակ սչք երկրադործին
Նոր նոր ցանքով կշտացնին
Սով Թանգութիւն պակասութիւն
Շատ ալմուխք անց կացնին։
Հալիւն կլ դեռ լեռան տակին
Տրնեք Հղնեք ի հոգ հօտին,
Ալ ազատն ու դիւրանան,
Նա տան մեղ բուդ, մին ընդ կալին։
Ա.յդիք Լեկպեա պատկեց դլխուտ
Ընդունակ մը պես մեռցած,
Բայց դեռ զարդեր բնութեան տուած
Ձեկին դրել ուսերքին բոյ։
Խնդութիւնալով դաշտը ծաղկեին,
Հալով շողով արծաթկին
Նորդարան պես ցորեր արքեալք
Ոսկեձոյնանչ օծանեին։
Հոգ հեղ գնման օրերդոց
Ալեմ ծածաներ ի փունջ ծաղկանց։
Սոխակ Հայեղ յօդն Հնչելիք.
Ա.յծեանն ի մէջ Հնձիք մայրենոյ,
Հաւք ի շալակ եկեալ ծուխ
Աքաղաւեին ընդդեմ Հովուց
Օշահս խրատոյ Լծակել ցանքը
Ձուկին Թռուցեալ դման Հատոյ։
Ձայս ժամանակ բարեբախտիկ
Հանդ Հնսխ իւր գիժ քամիք
Իբր ի բանակն և կռպտիքեն
Ձաչ ձախ եղև խռովմունդ։
Ի Լարթ ուշոյ ծառք մերկեցան,
Տերևաթափ մնրկեցան
Հնդեղութիւն և գեղ նոցա
Ալ ալեզարկի չնչեցան։
Օդն յղոյաւ և շուտ ծնաւ
Ընտանեկի գանազան ցաւ.
Ջուրն արատոյ եղ իւր կարգ,
Պակաս, սառեալ, քար փոխեցաւ։
Ի Հղբղոյին անձաւք, անտառք
Ա.յլք և փսպաթք և առուպարք
Տատանեցան մայրք դարաւոր,
Լեզուպատառ են օդապարք։
Ձանան, վրիպան ծովք նաւարձան,
Ի Հղկեն կոհակք ալեօք անապատ,
Ընտրդք, անցորդք մահու մնան,
Փրկութեան վանն կորդան ղ Ա.ստուած։
Հնման այրի Հարսին Ա.բէ
Ի մտապրղեալ կայր արդարե.
Շատ շատացած իւր ուժի մէջ
Ձգաշտպանէր և մի տերև.
Ընդ ամէն գայ փորձութիւն ալ,
Ձանկարծակի օդն ոչնչանալ.
Հղկէ նենդութեամբ տերև տուին

Երկնից դրունք եղեն բացեալ ։
Զհնոն սկսաւ Թափիլ բարդ բարդ,
Որպես Լեհ ե երկիր ինչ պատառ·
Ձիրանի պայտից, կերպափոխեալ
Շէն ու անշէն հարթ ու անհարթ ։
Յետ այսր Հիւսիս վճռեալ ցրտից
Ցօդ ի ձեռին պատրիկ օդից
Բառնեղաւ, անբռնաւ անխառիւ
Նհար շամփրեաց առանց զէից·
Լան, աշխարհին, կծեին սպան,
Ամէն կողմից սարսափ զգան·
Շուրջանակի սիրալ Թափալ
Ագռն լարերը պատակաձան։
Ամի զնաշեմս իւր առաջ,
Նիհաակնդատաս փարախէ·
Ամի զմատաղ տունկան իւր լոյս,
Հողալ, խորտալ, ձնձալ գալէ։
Ա՛յլ ամի լեալ ծայրատարած
Պատամբք ձեռաց և ոտից իւր·
Ծուխ փոնզայ հառաչանաց
Նհայեալ աչօք պատառաքաղ։
Հանդիպեալ պէտք պատառաքաղին
Քարի և մուշտակ պրանին·
Ծախի կրակին մխալալ·
Ցորտաւաք ցրտոյ յերակս աղդին·
Ազիատազքեր սրձեալ սրձին՝
Ալյ հիւթ զմեր պատրէկ պատան,
Հիւանծանոյ, ձիւնածմեր
Հնձէ մարշ ղէրկ մորձեն։
Կոմն և մարքին կան ի կարօտ
Պարել հիւբեանց պատարտ սրօտ,
Պարզապետինք առ հատարակ
Վնեղաղատ են անմատրօտ։
Ցտան մեղ կաշեն իւղ և ղատղդ,
Ձոշ մեր չքատղ, քաղցն անյագուրդ·
Ձանչեան սայլոց կրաղաց բեան
Վհատցը պատցց լռեալ ե ղարդ։
Ա՛նդա, շիրամն, սրդան կարմիր
Ձէ այլ գործեն կարեաց մեր կր·
Ցաւետ ծիծառն պանդուխտ հիւրիկ
Չ երթիկ գաւառ հյուր հայրենիք·
Ձեռն արևու կարճ ե ահա
Խուռահասոց անշուշտ մահ ա,
Ձրաչուխեան չնը ի միջն,
Ձեր և հայիս վախ ու ահ ու։
Ա՛ր ձեռ ձեռ ծաղկանը մեր պեղանիշ,
Ընդոյշ վարդիկ, պարկեշտ մանիշ·
Ա՛ր նոցայն Թերթիք գերազը զմայլեցք,
Ազգերի մեռան, ո՛չ կան աննիշ։
Տէր իմ, Տէր իմ ցերը այս ազէտք,
Ընդ փշեաց Հիւսիսն նետք·
Ընդ յիշատակը գժոխատիպ
Ընդ ի միջայ լեցին անհետք։
Ա՛ինչ այգաստակ հող և ծով
Տառապեին ընդ լծով
Ա՛յն ժանտասաստ ձմեռան

Հիւսիսածին մրրկով։
Հարաւ փոխ դառն իւր եղաց,
Օդջերմութեան հողմ ընդեաց·
Ընկալ զձիւն և զսառն
Օդերթոյց զմուխն քեհած։
Դադր յառնել ակորաց,
Պատն խոկ օրհնել զՏէր կարաց՝
Գառնեակ գայիան Կաթողիկոս
Պանդխտաւ առեալ։
Գահանամ, Տէր՝ գահանամ
Ընդ յօր, յերկայ, յամէն տամ·
Քոց անբննին խորհրդոց
Ծառայ դնեմ վիզս առ առաջ։
Համբերութեան իմ յառել
Տանել չարեաց առաւել,
Պերաս սպառ քեզ տառապ,
Օրհնել անդուլ և գովել։

Շարունակելի։

Ընդ Յիսուսեանսն Լեհս։

Լեհ յանցեալ և ի ներկայ շրջանս ժամանակաց և դարուց գեղերիմ ի խնդիր ելեալ պատուհասաղդին էրէն, զոր հին և նորն ժամանակ վիճակեալ յարդելի առնեն. անդին յաչս իմ նկարել լինչ, որ գիմ հպել և զվիպս յինքն քարշել ձգողական մագնիսիս, երբ զանկալին ե սանձելոց, երբ պատմ երկրաժխինք և երկնայինք հանճարն անհնարելի դէր կան. և այնմ Յիսուսեանսն Լեհս։ Ընդարձակ ցանկալի ե նա և սահմանից բաւիկ մ. վերծանող և օգնական ի վիր սմբաժնիք զաչս ձեր ի հնոյ Լեհս. մանիք ի դարս կնասպաշտուելոցն, յորում սահմանն կրկին մարդկան զատատածո հնարիք աշխարհ, շրջեցարուք յերկրս հնոյն Լիզախ, մանիք ի պատառս ըստ ժամանակաց ընդհատուածս, դարձարուք ի ընդոյմ. մնաս արարիք ի տաճնոս չատատածոյն, ի Լեհերիս վտարեցարուք. և ահա ոչ՞ նշ տեսանիցիք, զի նշ հարկանիցի ի լանկս ձեր, որ պիտի ուտաճն. բայց եթէ սահմանելոն յառնեցց և յոյս ի նա։ Ա՛հ, մրգալի չանկալն է անուն քո, ազ Յիսուսեանսն, որ առաջաց առաքեալ, ի ակ քոյին քանի քանի մարդիկք ի շահ նաւելին, ի տուր տաւերի եկեղեցին զտարանացս ի հուր Հեթանոս, ի հնոց նորին Հենձ եղեն, զաւուրց գիմել հաստատեն։ Ազ Յիսուսեանսն առաքեալ սկսեալ տասնեցն արտից և մնաց։ Ո՞րչափ եցէ քաղցրագոյն քան զայն ունկնդիրք զի՞նչ կարեաւորագոյն և մեծ քան զնա։ Ա՛յ Հնաւանս. որ բանագէտ իմաստասէր կարէ մատչել գիմարդ, որպես նա, որ երբեմն գաւառիարտակ Հանճարեալ գիտէ այնպես առղել զամենեցն քայլս մանկանց, երիտասարդաց և ծերոց որպէս նա. որ վարդապետ կարէ ի բարոյական կեանս կրթել զմանրագիկ որպէս այն. կամ որ գաւառաց կարէ այնպէս քննել զնաւս արարից մարդկան որպէս Յիսուսեանսն գիտել զնա գաւառաց արարս, ուսուցիչ Հանճարեղ և բարոյագէտ փիլիսոփայ։ Լեհ ի խնդիր եղանիցէ մարդ ընդ ծով և ընդ ցամաք որոնել ինքեան զերջանկութեան, գտանիցեն զարծաթ, զոսկի և զակունս պատ-

առանձին՝ յայնս կարծելով զբազատարար Թիւն իւր՝ և յաջողեալ նման այն իրաւապէս, ձգնիչ են։ զի հասանէ ժամ, յորում բազդն սեռիցի Լեռնոյ ցանկից կացուցեալ՝ ձեռնտուին արձակէ ի բաց։ Լեռ Հոգնի ոչ ի բարձրադոյնս նկրտիլ յաստիճան, զի երջանկասցի նուաճ, զոյ ժամանակ՝ որ ի միում վայրկենի ծանիչ զամենայն միտս։ Լեռ ի շինուածոյ հոյակապ մարդ ոչ զնեանս իւր ի բարեբաղդութիւն անձին՝ առ կայն և անդրէն ժամանակ զնորս հատեալ զիրենց չէ զնայելոցն առեալ զհամ ի հող հատարկէ։ Միով բանիւ ժամանակի զամենայն ծանիչ, զամենայն անհնա առնէ ապազայից։ Իսկ դու Յաւիտենականութիւն՝ ա ոչ ոք սկսող սիրելի և ահաւիկ կաս և միաս, ժամանակն ոչ հայի յատեանս քո, և ապականութիւնն ոչ յանդգնի մերձել ի յոյսիս վտառաց քոց։ Դու միայն կենդանութիւն, դու միայն անմահութիւն, դու միայն կենսակից Յաւիտենից արարած քոյ։ Միոյն արարածք անհանգիստ ընդ վհատով բանի հնասն, ամենայն արարածք լսեն օրինացն բնութեան և դադարին ցիւրաքանչիւր շարժմանս և ի շրջանս իսկ դու միայն պարզևեցար յաւերժահանց յաւերժական ժամանակ։ Յաւերժական ուրախութիւն և յաւերժական տրտմութիւն յաւերժական սեռից։ Դու ըստ նախասն անհաւատ անմահ հոգւոց զքեզ պարզևեաց Աստուած՝ զպարտաճիգ գերադոյն մարդկան ի ժառանգութիւն անպատու։ Ժառանգութիւն բառն լուսեալ ի շրթանցս քաղցրանայ յունկնս լսողաց ըստ քաղցրահնչեան ձայնին։ այլ աւազ՝ ոչ այնպէս։ Ուրան քաղցր և ըմպելս ահաւիկ և դառն, որպէս դառն՝ չարիցս քաղցր և անոյշ։ Օ՜ոտ Աբարիչն մահկանացուաց և անմահիցն եղ։ Հանապարհ առաքելոյն վերջնոյն, հանապարհ ներհակաւիկիս, հանապարհ ուրախութեան և արտմութեանն, սգոյ և ցնծութեան։ Ա՛յլ սիրելի՛, զի՞ց լինէ զԱբարչէն առել ահ մահմանեալ գործութեան պատճառն, ոչ ապաքէն մեզանչեմ ընդդէմ արդար իրաւանց և Աստուծոյ, Նմա՛ որ ի բարիս ծնաւ զմարդն։ վասն բարեաց արար և զամենայն գործս բարիս յորդորեաց առաջի նորա։ Աբան ի կամ մարդոյն է ապաւանն, ի գործս ձեռացն հոյի, ի խարհուրդս նորա ականիկ, զնա մարդն առնէ չար և հանապարհ վիշապից։ Անդրէն ի բարի Աբարչէն, և գիտասա հօրէն զքեզեաւ ի փառացն յաւերժական անհնարանդ երկով բարձրամասութեամբ։ Աստուած ամենեցուն զմեծամասութիւն նպատ առ վայր մի իրրև խրատատու ապերախտ արդոց։ Սակայն շարժեալ զոմն Աբանէն ի առաւելութիւն արդեն բանսոյ կրկին զառաջինն հանապարհն Յաւիտենականութեան, զնոսիկն զառն Աբինոյ, ասոյ նման ուղեցոյց զընտրեալսն իւր և նորոգիչս արժանի նմին զառն իւր։ զի բարութեամբ ի վեր ելցեն ի բարձրութիւն փառաց, բարութեամբ ի նոյն վերձանացին յամօս Աբարչին զգրաս հանգերձիւք։ Սակայն մարդն զոյն հանապարհ ցանկալի յերկուս շարիս բաժանեաց քան սերաժանոյ երկոցս, զմին բարի, իսկ զմիւսն չար։ մինն հանապարհ սգոյ, լալոյ և քարձր զանձանի արկանելոյ, իսկ զմիւսն փառաց, վայելութեան և զհանդերձ հարատեւոյ զգենուլ, մինն ի սերաժութիւն, իսկ միւսն ի սերաժերժումն։ մինն հնարհաւորութեան վերադարձի, իսկ երկրորդն՝ կարծեցեալն անգառնալի։ մինն հարդութեան, իսկ միւսն հնարհաւորութեան անհարժելի ի զարուց և ի ժամանակաց, ոչ ի սակաւ մարդկացինս կարողութիւնք ի զբօսանս ամենակարող Աբարչէ, զի երես զարձոյց ի նմանէ Տէր։ Ո՞վ Յաւիտենականութիւն, Աստուած հնարհաւորութեան և անհարժելի զարձի, բանալի ազքայութեան և դժոխոց, վէմ Աբարչի և նոյն իսկ ազքայութիւն երկնից։ Դու հանդիստ աշխատելոց յաւերժական։ դժոխք՝ որոց անհնարին յաւերժութեամբ ատ ի վայրկենական կեանս կամելով մոռանել ի ներումն քո։ սիրելով զընթացսն փոխելով ժողովին ընդ հանգստութեամբ հոգեառնչէն դժոխոց։

Լեռ ոչ նեղութեան վերնալի հանդիպեալ՝ յամենայնի ի գործս իւր զանգաջող շարս առաջի առանձ ընդդէմ ցանկութեան սրտին, զա անդրէն ի միտս նորա վայելս ունէ Յաւիտենականութիւն, յանկիս նորա շշնջեա «քաջալերեաց։ հայեաց չէ՞ պատրեսա իմ զառակ։ զի ահա առա եմ։ յառա, զի զքնի այդր կամ ահա և եա»։ Ընդէն մոլորն անմիխիթար և անօգնական զմիակ միխիթարն իւր առաջի տեսեալ՝ զցնծութեան ժամ ի շրջանս նկարէ։ Լեռ ոչ բուռ յերկար հանապարհորդութեանն վաստակեալ՝ կմիցին ոտք ընդ առաջ քալելոյ, և հատանիցի այժ ի շնորհ՝ զիարհ զի ահա միշտ առնիմն կաս, ոչ Յաւիտենականութիւն, եթէ ոչ մատնեալ՝ ի ձեռս անարդարութեան անգութ գահձոյ զրաւ ի կինոյ՝ զքեզ ունի յոյս և ապաւէն ոչ քաղդ անմահից, եթէ ոչ կատարեալ հանն մրրկոյ մատնեալ և յանապահն տարածութեան Ավիհանուս մոլորեալ՝ զկորուստս իւր ի կինոպատութեան անդ տեսանէ, տեսանէ և զհանդիստ ճնշ և վտոր հանդիս զուարճութեան զքեզ մխիթարդ բնիկեալ սրտից յաշխարհային արհետահեղ առաքեալ, եթէ ոչ ի չքաւորութեան քրձազգեցիկ և ցնցոտի կինոս վարեալ կարօտ նոքազգին հանդիպեալ վասն յառաջոյ, անդէն հանդերձ հարատեւոյ անմահ վեհապէն յաչս նորին ձեռնտուս, ոչ ցանկալի առարկայդ ցանկացողոյ, եթէ ոչ Թերի դիտաւորութեամբ և բարի խորհրդով առ քիչ վախճ, ի քէն աչն ունի զքաւութիւն առնուլ, ի քէն՝ ոչ Յաւիտենականութիւն, եթէ ոչ ուրաք քան Թմբրութեան աչքն պատի և մտութեանցն ժամք առ նոս մերձենան, զքեզ զարթնութեանդ խոյն ի միտս իւր ծնանի ոչ Յաւիտենականութիւն։ Դու յոյս ապառնոյ, կարապետ մարքիոյ, նաւահանգիստ յանապահման տարածութեան Ավկիանուս վաստակեալ նաւուց, պատի սեաւ և ապրատի՝ անմահից, ի ոչ բան ասել, բարութիւն բարեաց և չարութիւն չարաց։

Գրիգոր Աղեքսանդրի որդեգիր Երեսիան Գաղատի Հայոց Տիվերիոյ։

Ս ԱՆԴՐԱՆԻԿ։

Նշանաւորների հիւանդանոց։

ա) Հնդստանի Նշանաւորաց քաղաքի մէջ կայ նշանաւորների հիւանդանոց, որ իւր սեռակ բոնութիւնը մի

առաքված, և առաջոտներն վրայ վազն պատրաստ դնելով՝ այս հիւանդանոցի հոգաբարձ ծախքը հազար էին. որոյ գումարը 9000 ֆիօրինի կը հասանէր։ Հինգը 15 առանձին օթախներ էր բաժանուած, որոց ամէն մէկին մէջը մի մի տեսակ անասուն կըկերակրուէր։ Թիւ 2 օթախի մէջ հիւանդ կամ ծեր ուղտեր կային. 4 ին մէջ մի մեծ գոմաքային կրիայ կար, որ 80 տարի նոյն տեղը մնացած էր, և ծերութենէն հաղիւ էր կարողանում մաս գալ։ Միւս օթախներն մէջ եղ ծերացած կամ հիւանդացած ձիեր, եղներ, ձիեր և այլն կը պահուէին. իսկ 15 րդ օթախի մէջ՝ որ ամենէսը նշանաւոր էր, կային մեծ մեծ չիմպանզներ, նաև լու և մլուկ (բաղլուճ, վէրեմ ոջիլ) որոց կերակրելու համար չքաւոր մարդկանց վազ կելն տալն, որ նոյն օթախի մէջ կենան, և իրանց մարմինը այս չիմպանզներն կամացը թօղուն։

Տեսքան ուղղութեան փոփոխումը։

բ) Գիտած արուեստագործ անհատն կահույց, բայց նա գիտէ շինել միայն մահճակալն (կրաւատ) սանները. և որովհետև այս արհեստը անշահաւէտ է ուստի, նա ջանէց իւր համար ուրիշ, այն է երեսը վեր անել տալ քանի կարելի է շուտ շուտ։ Այսուր համար սափրիչը (գալլաբը) ճնշում է միշտ շատ պակաս հաշվելումը, որովհետև վերանորոգելու համար կոտանայ երկը տու, իսկ Գիտողը գոդանում է նրանից երեսորի տասն շահանոց, և եթէ կարելի կլինի, կը փախցնէի ածելին, տանգը և սանդրը։

Օ արմանալի է, որ նրան բանից և ներկայացից Պօլիկային պատիկ և անգօր սափրիչը, երբոր Գիտողը էր հատակաւոր և ուժեղ տղամարդ։ Ահա ինչպէս պատմից այս անգ.քը դատարանումը պատիկ սափրիչը։

,, Գիտողը կողոպտեց ինձ չորս անգամ, և ես նկատեցի. որովհետև ամէն օր երեսներըը վեր են անում միայն մեծ մարդիկը, բայց նա գալիս էր իմ կրպակը պատռտուած, յետոյ շորով, և ամէն անգամ նրա դէմը գնալից յետոյ ես չէի գտնում երեսորին կամ ածելին։ Վերջին անգամ երբ նա եկաւ ինձ մօտ ես վերայն եբեսը, և նկատեցի, ինչպես վեր առաւ սանդրը, միայն ես չկարացի այն րոպէին չկարողանալ նրան, որովհետև իմ աշակերտս գնաց հարսի գլուխը սանդրելու, իսկ ես մենակ չէի կարող կառավել Գիտողի հետ։ Սակայն տեսնելով իմ ակնկածմունքը՝ նա շտապացրուց ինձ, բայց ես նրա խռչափողին (ըզդազ) դրի ածելին և միւս ձեռքով բռնեցի քիթը, ասացի, եթէ նա կը շարժի, շինքը կը կտրեմ։ Այս դէպքի մէջ մեր միապետը մինչև այն ժամանակը, որ յետ գտաւ աշակերտս և գնաց քաղաքի Վերժանուի եռանկն։ Այն ժամանակ բայց Թողն Գիտողի քիթը, նրա շրթերը պատռուեցին և գլխանի մէջ (չիբուխը) գտան դոլացած բանները։

Գիտողը խօսեցաւ իւրան Աշմարտութեամբ, եթէ յանկարծ վեր առաւ օտարի բանները, բայց երբ անտրեցին նրա տունը, գտան այն ուղղ այնչափ անաշահոտ իրերը, օծանելիքը, ատպանները և ուրիշ պարագայք տասնեմի. որ կարելի էր մէկ վաճառականու թեան տալ բայց անել։ Անոյն ամարտնելը էին տասնեւօթը, իսկ կնոտակ (քաչալ) Գիտողը հատատարեց, թէ այդ ամենը տալէ իւր սեպհականութեան դարձածելու համար։

Նորագիտ գրուածք Թիֆլիզու Հայոց Ներսիսեան Ընկերութեան Տպարանում 1857 և 1858 տարիքներումն տպագրուած։

Ընտրանաւոր։

1. Պատմութիւն Այսմանն Վանցիանոսի և Հնոցին և որդոյ նորին Գիտոկղեսիանոսի և եօթն իմաստունքսոյ, զոր տպեաց Թիֆլիզեցւոյն Կոստանդնուպոլսեցի ոմն Պաղտոյ քահանայն Պաղն Գալֆայեան առ Պետրոս տեառնց. գինն է 1 մանէթ։

2. Աղբ Հայոց, որք Հայրենասիրի, պատմական վէպ, Հարատրութիւն Խոչատրոյ Ընկենան. ուր Թուած 275 երես. որոյ տպագրող և վաճառողն է պարոն Յակոբ Գաբրիելեան փոստոյեանց, գինն է 1 մանէթ. 50 կոպ. Թէ՛ի Թիֆլիզ և Թէ այլուր առաքելով։

3. Ամսագիր գրոյն՝ որ կոչի ,, Աղբիւրակերտեան Կրօնի" ՚ի սկսաւ զգուշութեան Տնտեսգիտոյ ՚ի ըստ ընծայեալ Ա. Պարժ. Ընթերատեան, գինն է 40 կոպ. տարի, և մարթի է առնուլ ՚ի Տպարանիէ Հայոց քաղաքիս և ՚ի Գրատանէ Ազգ Ազեակերոյ Ընկերութեանց։

Գեղ. չափաբանութիւն։

4. Ձանազատարհարդութիւն ՚ի Հայաստան հատ. 2, աշխատութիւն Արշակ Վէրմ-կանաց Ընկերակիցոյ Հայոց Պատանի և Իմերեմի. զարդ արժանաւորին և լի հաղորդութեամբ հետաքննութեամբ և բանասիրական պատմութեանց նիւթոյ, Գտնել կարելի՛ ի Տպարանի Պատմ. նարանի Ներսիսեան և ՚ի Գրատանէ Ազգ Ազեակերոյ Ընկերութեանց։

5. Խաղաքարութիւն Պատմութեան Հնոցին Յոբելեանցոյ տպելոյն ՚ի Վենետիկ ընդ երկուց ընտիր ձեռագրաց, զարդ Յակոբ վարժապետի Կարնեցւոյ։

6. Պատմութիւն պղնձէ քաղաքին, յորում են բանք խրատականք և օգտակարք Խիկարոյ Իմաստնոյ, և այլ բանք պիտանիք։

Печатать позволяется

Тифлисъ, Августа 2-го 1858 года. Цензоръ Н. Кайтмазовъ.

Խմբագրիչ Պետրոս Հայկազեան Անդրեասեանց,

՚ի Տպարանի Ներսիսեան Հոգևոր Վարժոյն Հայոց ընծայելով Ամենայն Ազգ Վեհարժոյ Ընթերցողաց

ԹԻՖԼԻՍ.